

1941

AUGUSZTUS

Kia!tó SZó

SZERKESZTI DR. TAVASZY SÁNDOR

TARTALOM: Vásárhelyi János: A keresztyén házasság. — „IGY SZOL AZ ÚR.”
L. D.: Isten és az ember ösztönei. — Kádár Géza: Érdekeink védelme vegyesházasságok
körül. — László Dezső: A házasság alapjai. — r.: Esküszegéssel az esküvőre. — Hireink.

Legújabb kiadványok:

Kaphatók az „Ifjú Erdély” Iratterjesztésében.

Barth Károly és Barth Henrik: Szempontok a Szentlélekről szóló tanhoz.

Fordította: Kozma Tibor, ára 2.— P.

Kálvin János: Magyarázata Máté, Márk és Lukács összhangba hozott evangéliumához. Fordította: Rábold Gusztáv. A Synoptikus evangéliumokról szóló Kálvin-Kommentár II. kötete. Ára 6.— P.

Kapható még: Kommentár a Synoptikusokhoz, I. kötet. II. kiadás, ára 6·50 P. Előkészületben a III. kötet. (6.— P.)

Juhász István: A reformáció az erdélyi románok között. 276 oldal, ára 6.— P.

W. Lüthi—Nagy István: Az eljövendő egyház. (Dániel próféta igehirdetése.) 2.— P.

Horváth Jenő: Az egyház világmissziója. „Élő Könyvek” 30. sz. —.40 P.

Kádár Géza: Ha meghalunk, az Úrnak halunk meg. Temetési beszédek. Szerző kiadása. 170 oldal. Ára 6.— P.

IKE-jelvény, három színben zománcozva, az IKE-központ hivatalos kiadványa (csak 10-nél több példány rendelhető), ára darabonként —·50 P.

IKE-tagkönyv, kedvezményes utazásokon is használható; a központ hivatalos kiadványa (csak 20-nál több példány rendelhető), ára darabonként —·10 P.

Dr. Sebestyén Jenő: Mi a jegyesség? ára 10 fillér.

Dr. Kiss Ferenc: Hogyan készüljünk a házasságra? ára 10 fillér.

Zengjen Hálaének. IX-ik, legújabb kiadás, ára 40 fillér.

A mi dalaink. VI-ik, legújabb kiadás, ára 60 fillér.

Bántó Tercsi: Ibolyavirág. Kis színdarab gyermekeknek egy felvonásban, dalbetéttel, ára 20 fillér.

KIÁLTÓ SZÓ

SZERKESZTI: DR. TAVASZY SÁNDOR // FŐMUNKATÁRSÁK: BIRÓ SÁNDOR ÉS LÁSZLÓ DEZSŐ.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: KOLOZSVÁR, HITLER ADOLF-TÉR. (REF. THEOLOGIA.)

Kéziratok, előfizetési díjak ide küldendők. — Előfizetési díja félévre 2 Pengő, egész évre 4 Pengő.

XV. ÉVFOLYAM

1941 AUGUSZTUS

8. SZÁM

A keresztyén házasság.

Írta és elmondotta a kolozsvári Farkasrutcai templomban VÁSÁRHELYI JÁNOS püspök.

„... Ti asszonyok, engedelmeskedjétek a ti férjeiteknek, amiképpen illik az Úrban. Ti férfiak szeressétek a ti feleségeiteket és ne legyetek irántok keserű kedvűek. Ti gyermekek szót fogadjatok a ti születeknek mindenben, mert ez kedves az Úrnak. Ti atyák ne bosszantsátok a ti gyermekeiteket, hogy kétségbe ne essenek “
(Kol. III : 18—22)

Az elmúlt hetekben hazánk törvényhozásának mindkét háza behatóan foglalkozott a házasság és pedig a keresztyén házasság kérdésével. A lárgyalások országos érdeklődést keltettek. Természetesen, itt, az Úrnak házában, nem illik és nem is akarunk foglalkozni a parlamenti vitatkozásokban érintett kérdésekkel, a felvetett kérdések társadalmi, politikai, gazdasági vonatkozásaival, sőt egyházi jogi vonatkozásaival sem, mert hiszen itt nekünk nem szabad egyebet, egyedül csak Istennek Igéjét, az apostoli tudomány változatlan igazságait hirdetni. Szükség van azonban arra, hogy ha valamikor, akkor éppen a mai időkben tisztán és világosan állítsuk lelkünk elé az Isten igéjében hirdetett azon nagy törvényeket, amelyekben egyedül épül föl a valóban keresztyén családi élet. Legyünk ugyanis tisztában azzal, hogy keresztyén családi élet nem lehetséges sehol, csak ott, azokban a hajlékokban, amelyekben azon örök erkölcsi törvények érvényesülnek, amelyeket Krisztus lelke által az apostol szent igénkben is olyan világosan hirdet és tanít.

Szentigénkben az apostol a házastársaknak egymással, a szülőknek gyermekeikkel, a gyermekeknek szülőikkel szemben tartozó kötelességeit, az igazi keresztyén családi életnek alapvető feltételeit állítja elé.

A házastársak kötelessége ez: „Ti asszonyok engedelmeskedjétek a ti férjetekeknek, amiképpen illik az Urban. Ti férfiak, szeressétek a ti fele-

ségeket és ne legyetek irántok keseredett kedvűek“. A házastársak egymás iránt való kötelességének lényegét ez a szó fejezi ki: Szeretel. Az asszonyok engedelmesek legyenek az ő férjöknek, amiképpen illik az Urban. Az apostoli követelmény, az engedelmességnek követelése, talán nem hangzik egészen rokonszenvesen a mai időkben. Ne feledjük azonban, hogy az igazi szeretet valójában mindig abban a törekvésben nyilvánul meg, hogy akit szeretünk, azzal szemben ragaszkodásunkat óhaja teljesítésében, azaz az engedelmességben mutatjuk meg. Ha a gyermek igazán szereti édesanyját, akkor már előre igyekszik kitalálni édesanyja kívánságát. Nincs is nagyobb szomorúság, mintha azt hallja, hogy édesanyja elhárítja magától, talán büntetésből, engedelmességét. Az apostol magának az Úr Jézus Krisztusnak az Atya iránt való szeretetét abban mutatja meg, hogy miként a Zsidókhoz írott levélben mondja, Krisztus engedelmes volt és pedig a keresztfának haláláig és tökéletességre jutván, örök üdvösség szerzője lett mindazokra nézve, akik neki engedelmeskednek. Erre, a Krisztus szerinti engedelmességre inti az apostol Efésusbeliekhez intézett levelében is az asszonyokat: Úgy engedelmeskedjenek férjöknek mindenben, tanítva, mint az Úrnak. Krisztus szolgálatát lássák tehát az asszonyok abban, hogy a családi életben férjöknek, egész házuk népének gondviselői lesznek a szolgáló szeretet engedelmessége által. E lélek által lesznek az asszonyok hordozói és betöltői a legmagasabb életeszménynek, a krisztusi szeretetnek.

A férfiaknak ezt mondja az apostol: Ti férfiak, szeressétek a ti feleségeiteket és ne legyetek irántok keseredett kedvűek. Amilyen nagy és komoly kötelezettséget ró az apostol a szeretet törvényének betöltésében az asszonyokra, éppen olyan nagy és szent felelősséget ró a férfiakra is.

Szeressék a férfiak feleségüket és ne legyenek önzők, szeszélyesek, kiméletlenek, szóval keseredett kedvűek velök szemben. Az Efézusbeliekhez intézett hasonló intelmében azt is megmondja az apostol, hogy mi legyen a mintája és mértéke a férfiak feleségükkel szemben gyakorolt szeretetének? Úgy szeressék feleségüket, mint ahogyan Krisztus szerette az egyházat. És hogyan szerette Krisztus az egyházat? Úgy szerette, hogy életét adta az egyházért. Semmit sem tartott meg magának. Mindenét odaadta, hogy az egyházat állítsa teljes dicsőségében önmaga elé, mint az Ő szeretetének hordozóját. Így kell a férfiaknak Krisztus lelke szerint szeretniök feleségüket. Nincs magasabb és szentebb kitüntetés egy férfiúi életnek, mint amikor egy nő, hitvestársa, szívét, szerelmét, sorsát és jövőjét helyezi szent reménységgel és boldog bizalommal hűségének és tisztességének karjai közé. De erre a szeretetre és erre a bizalomra csak az által lehet méltó a férfiú, ha valóban úgy szereti társát, mint Krisztus az egyházat. Védelmezi, gondoskodik róla, örömet és boldogságát társa boldogításában látja. Így öltözik valóságba az ige: A férfiú feje az asszonynak, de az asszony dicsősége az ő férjének. Kérdezem: Nem a legszentebb boldogság-e az engedelmisség törvénye arra az asszonyra nézve, akinek férjéről igaz az ige: Úgy szereti, azzal a tiszta hűséggel, minden áldozatra kész szeretettel az ő férje, mint ahogy Krisztus szereti az egyházat?

A Krisztus szerinti házaseletnek ezt a belső, lelki törvényét egy nagyon kedves tanácsban foglalta össze egyszer a nagy költőnek, Goethe-nek, barátja, Lavater lelkész, amikor e szavakat intézte az előtte álló ifjú párhoz: Ti kedves ifjak, az iskolában a nyelvtanból azt tanultátok, hogy az első személy az „Én”, a második a „Te”. Ha a világban körülncztek, akkor azt látjátok, hogy az emberek ebből a nyelvtani szabályból életszabályt csináltak. Mindenkinek a maga személye, haszna, előnye az első és azért van a világban annyi keserű életharc. Ha ti boldogok akartok lenni, akkor házaseletetekben változtassátok meg ezt a szabályt. Nálatok legyen mindig úgy, hogy az első személy legyen a „Te” és a második az „Én”. Próbáljátok egymást mindig megelőzni gyöngédségben, kedvességben, figyelemben és ha mind a ketten erre förekedtek, boldogok is lesztek mind a ketten. Kedves, szép tanács. Csakhogy a szép és jó tanácsok sohasem segítenek az embereken, ha meg nem nyitják szívüket a Krisztus lelke előtt, hogy Ő újítsa meg és szentelje meg az Ő lelke szerint való engedelmisségre és szeretetre szívüket és életüket.

„Ti gyermekek, szót fogadjatok a ti szüleiteknek mindenben, mert ez kedves az Úrnak. Ti atyák, ne bosszantsátok a ti gyermekeiteket, hogy kétségbe ne essenek” — folytatja tovább

intelve az apostol. A családi életnek célját és értelmét Isten rendje szerint a gyermek ad. Isten azért adja a családot, azért ébreszti fel és szenteli meg a házastársak egymás iránt való ragaszkodó szeretetét, hogy a házastársak egymás iránt való szeretetének ereje által olyan légkört teremtsen, amelyben a gyermek, ez a gyenge, ezer veszélynek kitett drága palánta, megerősödhetik és kifejlődhetik. A házastársak egymás iránt való szeretete, hűsége és önfeláldozása a gyermek iránt való szeretetben, önfeláldozásban dicsőül meg. Miért is élnének, küzdenének a házastársak, ha első sorban nem gyermekekért, a gyermekekben ígért jövődjéért? Sohasem felejttem el. Pár évvel ezelőtt Kézdivásárhely városában voltam. Szenvedésekkel, gondokkal, nyomorúságokkal teljes volt az életünk. A magyar elkésredés, kétség és gond tetőponlján volt. Igehirdésemben arról szólottam, hogy tűrnünk, kitartanunk, kétségeskedés nélkül vállalnunk kell minden terhet, nem magunkért, de gyermekeinkért, a jövődjéért. Példaképpen idéztem egy hívő keresztyén férfiúnak nyilatkozatát, aki azt mondotta, hogy életének nehéz fordulatában feltette magában, hogy egy hónapig úgy él, hogy minden nehézséggel szemben ezt mondja magának: Nem te vagy a fontos. A feleséged, a gyermeked, ők a fontosak, érettük kell vállalnod minden megaláztatást, szenvedést és áldozatot. És ez az elhatározása megváltoztatta az életét, erőt adott neki az élet nehézségeinek leküzdéséhez. Sohasem felejttem el, hogy aznap délután egy komoly, szikár férfiú az utcán megszólított, könnyes szemekkel a kezét nyújtotta felém és ezt mondotta: Igaza van püspök Úr. Az asszony a fontos, a gyermek a fontos. Megtudtam, hogy egy magyar vasutas volt, akit egészen ismeretlen vidékre helyeztek el a Regában és aki most már vállalni tudott mindent hitveséért, gyermekeiért. Ez a szülői áldozat és hűség a gyermekről csak egyet vár, azt várja, amire az apostol figyelmezteti a gyermekeket: „Ti gyermekek, szót fogadjatok a ti szüleiteknek mindenben, mert ez kedves az Úrnak”. A szülőknek azonban vigyázniuk kell arra, Istennek tartoznak felelősséggel azért, hogy gyermekeik számára ne tegyék elviselhetetlenül nehézé a szófogadás, az engedelmisség isteni parancsolatának teljesítését, amelynek forrása a nagy rendelkezés: Tiszteld a te atyádat és a te anyádat, ami az első parancsolat ígérettel. Milyen nehéz teljesíteni ezt a parancsot az olyan gyermeknek, akinek lehetetlen tisztelni szüleit. Egy kitűnő ígehirdető jellemrajzában olvastam ezt a mondatot: Olyan ember volt, akinek társaságában, környezetében könnyű volt jónak lenni. A keresztyén házasságnak, a házastársaknak, a szülőknek arra kell förekedniök, hogy környezetükben ne legyen nehéz, hanem éppen könnyű legyen jónak lenni.

Az apostol azt mondja, éppen ezért szent

igénkben elsősorban az a áknak, akik kiválóképpen felelősek csiládi életük rendjéért és szelleméért »Ti atyák, ne bosszantsátok a ti gyermekeiteket, hogy kétségbe ne essenek.« Ugyanczt a gondolatot és intelmet Efézusbeliéhez intézett levelében így hirdeti az apostol: Ti is atyák ne ingereljétek gyermekeiteket, hanem neveljétek azokat az Úr tanítása és intése szerint. Bizony, a szülőknek az Úr intése és tanítása szerint kell nevelniök gyermekeiket. Bosszantinja és ingerli a gyermeket, ha mást hall és lát szüleitől, mint amit a szülők tőle megkívánnak. Ingerli és bosszantinja a gyermeket, ha például a szülő megveri azért, mert nem tudja felmondani az imádságot vagy az éneket, de atyját vagy anyját sohasem látja és hallja imádkozni. Bosszantinja és ingerli a gyermeket, ha az édes atya megbünteti azért, mert nem volt templomban, de atya egyáltalán nem jár az Isten házába. Bosszantinja és ingerli a gyermeket, ha megfeddik hazugságért, pedig ő maga ismétellen tanúja volt annak, hogy szülői sem mondanak mindig igazat, Kicsi példák ezek. Nem akarok a legmegrázóbb esetekre hivatkozni, azokra, amikor a gyermeknek szégyenkeznie kell atya vagy anyja miatt, mert lábbal tiporják az örök isteni törvényeket. Ti szülők, neveljétek gyermekeiteket. Ne bosszantsátok, hogy kétségbe ne essenek. Valóban úgy van, ahogy az ígében az apostol mondja, kétségbe esik és meghasonlik az a szegény gyermeki lélek, ha mindenben az ellenkezőjét látja annak, amit neki az örök isteni törvények és tanítások szerint követnie kell. Augustinus írja vallomásában: »Hittünk tehát, anyám is, én is, sőt, egész házuk, atyámat kivéve.« Milyen nehéz volt neki még édes anyja meg nem szünő könyörgésein keresztül is megtalálni az Istenhez vezető utat, de még mennyivel nehezebb annak a gyermeknek a sorsa, aki olyan családi hajlékban nő fel, ahol senki sem hisz. Ha az édes atyai és édes anyai szeretet szerepét és jelentőségét kifejezni próbálom, akkor ezt a viszonyt leginkább a következő hasonlattal tudom kifejezni: Az apa szeretete a nap, amely fölismeri és mutatja a célt és az anyai szeretete a harmat, az eső, amely az elhintett magvak kifejlődését, gyümölcsözését lehetővé teszi. Ha akármelyik hiányzik, veszélyben a gyermek jellemének élettelen, hármónikus kibontakozása.

Minden népnek és társadalomnak igazi erőforrása az olyan családi hajlékok, amelyekben a szülők minden akadályt és minden ellentétet legyőzve, komoly felelősségérzéssel rendelnek alá mindent annak az igazságnak, amelyet az apostol hangsúlyoz: A ti gyermekeitek pedig szentek. Csak a Krisztus lelkével áthatott családi hajlékból kerülhet ki becsületes, kötelességteljesítő, munkás és nemeslelkű nemzedék.

Az apostoli ige tanítása szerint a keresztén

családi élet belső törvényét a szeretet, az engedelmesség, a tisztelet és a hűség lelke határozza meg. Amelyik családi hajlékból hiányzik a házastársak között a szeretet, a gyermekek és szülők viszonyából a hűség és tisztelet, mindnyájuk részéről az Istennel szemben tartozó engedelmesség, az a családi hajlék, az nem keresztényen családi hajlék és nem keresztényen házasság. Nagyon komolyan vigyáznunk kell arra, hogy amikor a keresztényen házasságok kérdése előttünk áll, erről a fontosabb igazságról, a családi életnek lényegéről meg ne feledkezzünk. Lehetséges, sőt úgy is van, hogy most sok családi életben fájdalmasan nehéz próbák előtt áll házastársaknak és gyermekeknek egymáshoz való viszonya. Az ilyen családokban sem szabad a házastársaknak és gyermekeknek, de éppen most van szükségük arra, hogy kitartsanak egymás mellett és megmutassák, hogy nemcsak elhaló szó, hanem valóság volt számukra az eskü: »Vele tűnök és vele szenvedek és őt sem egészségében, sem betegségében, sem boldog, sem boldogtalan állapotában, holtomiglan holtáiglan el nem hagyom.«

Az Anyaszentegyház engedelmességet tanít az ország törvényeivel szemben. A házasság kérdésének az állami életet érintő szabályozásában, a házasság rendjének gazdasági, politikai, társadalmi vonatkozásaiban, nem lehet az Egyház hatalmi szóval döntő tényező. De az igenis szent kötelessége az Anyaszentegyháznak, hogy hirdesse, tanítsa és érvényesítse azokat az örök evangéliumi törvényeket, amelyek egyedül tudják megszentelni, a szó valóságos értelmében keresztényénné tenni a családi hajlékot.

A házastársak viszonyáról, egymás iránt való köteleltségeiről, a keresztényen családi élet alapvető feltételeiről ezért szólottunk mi is. Jól meg kell gondolnunk, hogy ha a házastársak között hiányzik a krisztusi irányítás, az imádság, Isten igéjének lelki kormányzása, akkor a házastársak szeretetlensége egymás számára is, a házasságból származó gyermekek számára is csak keserűség, romlás és siralom. De két szerető szívnek valóban Krisztusban boldog szereteté csodatevő hatalom, amely áldásoknak forrását nyitja meg önmaguk, gyermekeik és házuk népe számára. Ha azt akarjuk, hogy a magyar csiládi hajlékok megújuljanak, akkor elsősorban és mindenek felett arra van szükség, hogy Krisztus lelke által újuljanak meg, arra van szükség, hogy minden családi hajlékban Krisztus törvénye, a keresztényen házirend legyen uralkodó, mindent meghatározó hatalom. Ámen.

A debreceni egyetem tisztújítása.
A debreceni m. kir. Tisza István Tudományegyetem rektora az 1941—42. évre dr. Kállay Kálmán theologia professzor és a theologiai kar új dékánja Erdős Károly dr. professzor lett.

„IGY SZÓL AZ ÚR“

Isten és az ember ösztönei.

Esznek majd, de meg nem elégesznek;
fajtalankodnak, de nem szaporodnak, mert
megszűntek az Úrra vigyázni

Hóseás 4 10.

A fenti Ige szerint az ember két alapvető ösztönét: a lét- és fajfenntartást nem szabad Istentől elválasztani. Ha az ember megszűnik az Úrra vigyázni, hiába eszik és iszik, nem tud megelégedni; hiába éli nemi életét az csak fajtalankodásra és nem nemzésre vezet.

Az ösztöni élettel kapcsolatban ma keftős pogányság veszélye fenyeget, az első a nyílt, brutális pogányság, amelyik úgy él a táplálkozással és a nemi élet lehetőségeivel, mintha *nem is léteznék Isten*. Ez az ember az igazi természetrajzi értelemben vett: állat-ember, de nyomorultabb, mint az állatok, mivel az állat az étkezés által megelégedik, és nemi tevékenységeivel megszorítja fajtáját. Az ember nem tud maradéktalanul állat lenni, ha ember mivoltát megtagadva, tisztán ösztöni életet kezd élni, meg nem elégszik és tovább nem szaporodik. A finomabb pogányság a keresztyének között abban jelentkezik, hogy az ösztöni életet, mint alacsonyrendű és bűnös életnyilvánulást, úgy kezelik, mint amihez az *Istennek nincs semmi köze*. A bibliai gondolkodás ezt a magatartást is elítéli, mivel az ösztöni életet is Istentől te-

remtettnék és Isten gondviselésének körébe tartozónak ítéli és úgy is él vele.

Ma országos gondot képez a *közélelmezés* és a magyar faj *szaporodásának* kérdése. Több, jobban elosztott táplálékra és több magyar gyermekre van szükség. Mindkét érdek Isten szerint való. Egyre azonban vigyázni kell: nem szabad ezt a két legfontosabb nemzeti közügyet Istentől, az ő világrendjétől és első sorban az egyház befolyásától elszakítani. Ha a kenyérkérdést tisztán anyagi dolognak fogjuk fel és elszakítjuk az embertől és az embert az Istentől; a kenyérkérdés megoldani akarása újabb bonyodalmakra fog vezetni. Isten az emberi faj szaporodását az általa megáldott törvényes házasságra bízta, ha a faj szaporítására mindenféle eszközt megengedünk, s ha az egész magyar ifjúságnak nem adunk komoly keresztyén és orvosi nevelést a nemi élet bonyolult kérdései között, súlyosan vétkezünk nem csak Isten, hanem saját nemzetünk ellen is.

Súlyos egyéni és közösségi magyar feladat az ösztöni élet egyéni és közösségi vonatkozásait szervesen hozzákapcsolni az élő Istenhez, nehogy ezeknek tőle elszakítottan való élése által elégedetlenségre és meddőségre kárhoztassunk.

L. D.

Azt hiszem, hogy a református egyháznak a reverzális kérdésben a szigorúbb és egyenleesebb eljárása a mi sorainkban a méltóság érzését és a biztosság tudatát fokozni fogja s mindenestre kiküszöböli a t az érzést, hogy esetleg elmulasztottunk valamit kötelességeinknek a megfélére.

R a v a s z.

Érdekeink védelme vegyesházasságok körül.

Mit tegyünk református egyházunk érdekeinek védelmére a vegyesházasságok körül?

Két irányú munkát végezzünk: felvilágosító, megelőző, öntudatosító tevékenységet és gátló, fegyelmező intézkedéseket.

1. A reverzális kérdésben első sorban öntudatos egyházi közvéleményt kell kialakítani saját híveink között.

Általánosan ismertté kell tenni híveink között azt az álláspontot, hogy a vegyesházasság nem kívánatos házasság. Mert a házasságnak, mint a legbensőbb életközösségnek erős fundamentuma csak a vallási meggyőződés azonosága lehet, ami ha hiányzik, akkor sokféle baj kísértése leselkedik a családi élet békes-

sége és boldogsága körül. Arra kell tehát törekedni, hogy lehetőleg egyező hitű házaspárok kössenek házasságot. Ha mégis különböző vallású emberek szeretik meg egymást és kötnek egymással házassági szövetséget, az a vegyesházasság csak akkor lehet boldog, ha emelkedett lélekkel kölcsönösen megbecsülik egymás vallását és egyik fél sem törekszik arra, hogy a saját egyháza érdekében elszakítsa élettársát attól a testvéri közösségtől, amelyben nevelték és eddig élt. Református egyházunk nemcsak türelmes a vegyesházasságokkal szemben, hanem szeretettel elismeri azok érvényességét és meg is áldja azokat, az emberi lelkeket egybefűző Isten kegyelmében való bizalommal.

Ha azonban a református fél úgy köt házasságot, hogy egy más egyház befolyásának engedve reverzalist ad egyháza kárára és leendő gyermekeit átadja más vallás javára, akkor ezt a cselekedetet egyházunk élete ellen elkövetett legnagyobb árulásnak tartjuk, mert aki ezt elköveti, azzal a saját egyházi érdekeit, megtagadja, rontja, miközben egy másik egyház érdekeit meggazdagítja, előmozdítja, megnöveli. Egyházunknak élete és jövője iránt való kötelessége az, hogy tagjait attól az árulástól visszatartsa. Ha pedig ez nem sikerült, ha minden figyelmeztetés dacára valamelyik tag mégis elköveti az árulás szörnyű bűnét, mellyel gyermekeinek más vallásban való neveltetése által saját egyházának halálára tört, akkor az ilyen hűtlenné lett egyháztag ellen az igazság, az egyházhűség és a többi egyháztagok megtartása érdekében meg kell tenni önérvényesítő, erélyesen a fegyelmező s végül a büntető intézkedéseket. A vegyesházasság és a reverzális kérdésében ennek a református felfogásnak elsősorban közvéleményt kell teremteni a híveink között.

Hol végezzük ezt a munkát?

a) A családi hajlékban. Itt kell ezeket az elvi igazságokat hangoztatni és érvényesíteni. Egyházunk tagjai, mint szülők, ezek szellemében neveljék gyermekeiket, hogy azok már gyermekkoruktól fogva tudatában éljenek annak, hogy a reverzális a legnagyobb hittagadás, egyházárulás. A szülők adják át az iszonyodást e vétek elkövetésétől a gyermekeik lelkébe.

b) Vallástanításunkban, a konfirmációban meg kell tárgyalni ezt a kérdést. Hiszen az élet eseményei között járó ifjúság tud arról, különféle szellemben hallja az emberek ítéletét e kérdésben. A gyengeség jele volna előtte az, ha az egyház képviselői hallgatnának ezekről. Azt hihetik tanítványaink, hogy nincs részünk az igazság, mert ha részünkön volna, akkor bátorsággal képviselnénk is azt. Ezt a hiedelmet azzal oszlatjuk el, ha határozottan megvilágosítjuk előttük egyházunk felfogását, hogy meggyőződésükké váljék az, hogy felszereljük a lelküket olyan értékekkel és igazságokkal, amelyek birtokában egyházunkhoz ragaszkodva, lelkesen állhatnak meg a kísértések között.

c) Sokat kell beszélni erről az ígéhirdetésben, a szószéken, azután a különböző összejöveteleken, presbiteriumokban, közgyűléseken. Csak így, az élő szó bizonyágtevéseinek erejével válik egyházi közvéleménnyé a református felfogás.

d) Többet kell erről írni egyházi lapjainkban. Sőt erről szóló traktátusokat kell szétszórni gyakorta híveink lelki irányítása, felekezeti öntudatának erősítése végett. Így nevelhetjük népünket éberségre és ellenálló képességre.

e) Legtöbbet tehetünk azonban a reverzális megelőzésében az egyház mindkét nemű ifjú-

ságának gondozása, pásztorolása által. A helyes ifjúsági munka a legjobb védelem a reverzális ellen. Amelyik egyház elhanyagolja ifjúságát, az ne csodálja, ha az egyházi öntudat hiányában megfélemedezik róla ifjúsága is. A róm. kath. egyház a Kolping-egyletbe tömöríti ifjúságát és itt neveli céljaira. Sok városban a református ifjúságnak nincs ifjúsági otthona, ezért a Kolping-egyletbe járnak a református ifjak is. Belépnek a róm. kath. ifjúsági alakulatokba, zenekarba, énekkarba, sportegyletekbe, műkedvelői szakcsoportba, szociális szervezetbe és ezek szellemében nyerik lelki tápláltságukat, itt szereznek barátokat, itt töltik szabad idejüket, egész ifjúságukat. Csuda-e, ha ebből a körből nyerik házastársukat?! Kolozsváron is a református ifjak egész serege tagja a róm. kath. célokat szolgáló, a misékre nevelő Kolping-egyletnek, mert ott ifjúsági kört, otthonot, szórakozóhelyet talál. A kolozsvári református egyháznak pedig még ma sincs megfelelő ifjúsági otthona. A református ifjúság ismételt kéréseire az illetékesek még mindig a fedezet hiányával válaszolnak. Pedig nekünk is a legszükségesebb intézmény volna az ifjúsági otthon; pedig minden áldozatot megér az, hogy az ifjúság lelkét nyerjük meg, mert azzal tesztünk legtöbbet a reverzális ellen.

2. Az egyházi közvélemény kialakítását célzó általános tevékenységünk mellett különös kötelességek is várnak reánk a vegyesházasságok körül.

a) A különböző vallású jegyesekkel házasságkötés előtt meg kell beszélni a születendő gyermekek vallásának ügyét. Tartózkodás nélkül, nyíltan fel kell ezt a kérdést tenni nekik. Kénytelenek vagyunk a reverzális törvény miatt védekezés szempontjából eljárni így. Vétkezünk egyházunk és hivatásunk ellen, ha nem merjük megtárgyalni velük ezt a szerintünk nagyon fontos ügyet.

Tárgyalás közben ajánlani kell, hogy a különböző egyházhoz tartozó jegyesek, ha meg is maradnak vallásukban, legalább a születendő gyermekek számára biztosítsák az egy hitű nevelést, vagyis adjanak reverzalist a református egyház javára. Kötelességünk ugyanis arra törekedni — mikor erre a törvényes lehetőség megvan —, hogy híveink ne csak egyénileg, hanem amennyiben lehet, családjaikkal is református vallásunkhoz tartozzanak. Ezzel nem becsülünk le más vallást, ezzel csak a magunk egyházának létparancsát érvényesítjük. Ha a róm. kath. vallás is csak eddig menne, akkor azt nem vehetnénk sértésnek tőle.

A sértés ránk nézve akkor adódik, mikor a róm. kath. egyház szigorú követelményként állítja fel a reverzalist és annak elmaradását kegyetlenül bünteti.

A református egyház nem esik ebbe a hibába. Felkínálja, szorgalmazza ugyan a vegyes-

házasoknál az egy családhoz tartozó gyermekek egyazon hitének biztosítása végett a reverzálíst, de ha ezt megadni nem akarják, ha mindenik fél ragaszkodik ahhoz, hogy a szülők vallását nemük szerint kövessék a gyermekek, tehát mindenik fél tiszteletben tartja a másik fél igényeit, ez esetben a felelősségükre bizza, hogy leküzdjék szeretettel és bölcsességgel a gyermekek kétféle vallásából esetleg származó nevelési nehézségeket és Isten segítségét remélve, örömmel adja e házasságra az áldást.

b) Még az esetben is, ha a különböző vallású jegyesek a gyermekek egy hitű nevelését reverzális adással biztosítani nem óhajtják, tanácsos két tanú előtt nyilatkozatot venni a házasság megkötése előtt a nem református féltől arra nézve, hogy ő a református jegyese után egyházunkat megillető gyermekeknek a református vallásban való neveltetését nem ellenzi, nem akadályozza s ezt becsületszavára igéri. A róm. kath. befolyások utolsó percekig való érvényesítési szándékai ellen sokszor volt a visszaütés erős forrása a már aláírt ilyen nyilatkozat.

c) Ha pedig valamelyik református egyháztag megfelelkezik egyháza iránti hűségéről, ha reverzálíst ad más egyház javára és elköveti az egyházarulás szörnyű bűnét, amikor gyermekeinek más vallásra való átadása által halálra ítéli a maga egyházának jövődjét, — akkor az ilyen egyháztag ellen erőlyesen meg kell indítani a fegyelmező eljárást. Az országos zsinat 1937-ben törvénybe iktatta, hogy az egyházunk részére sérelmes reverzálisadás hűségbe és törvényszabta egyháztagsági köteleességbe ütköző cselekmény, ennél fogva az ellen, aki ilyen megegyezést kötött, de még az ellen is, aki az ilyen reverzálissal kötött házasságnál bármi módon (beleegyezés adással, tanuszkodással stb.) önként közreműködik, — *a fegyelmi eljárást meg kell indítani.*

Tehát élni kell a törvénnyel. Egyházunk története mutatja, hogy őseink eleitől fogva gyakorolták is a fegyelmet. Az egyházfegyelem nincs ellentétben az egyház által hirdetett szeretettel, mert ez a fegyelem szeretetből a bűnös megmentése, az igazság szolgálata és a vétek jóvátétele végett történik.

Természetes, hogy aki a konfirmáció alkalmával az úrasztala és a gyülekezet színe előtt tett esküjét megszegve elárulta egyházát, annak legelső büntetése az úrvacsorától való eltiltása lesz. Az ilyen egyháztag az úrvacsorától, mely a Jézussal a gyülekezet testvéri közösségében való lelki találkozás, elkövetett hűtlensége által önmaga zárta ki magát. Az ilyen természetesen kell találja, ha tette után e testvéri közösségből kizárja és az úrvacsorától eltiltja az egyház is.

Aki magára veszi az egyház fegyelmét, megbánja és jóvátéti bűnét, annak a bünte-

tését hatálytalanítani kell. Aki azonban megkeményíti magát és nem mutat bűnbánatot és nem hajlandó jóváténi törvénybeütköző cselekményét, annak nincs helye egyházunk testvéri közösségében. Végső büntetésül az egyházból való kirekesztésnek kell következnie.

Ez a fenyítés egyházunkban csak azokat sújtja, akik reverzálisukkal megtagadták egyházunkat. A róm. kath. egyház azonban bünteti hiveit az esetben is, ha vegyesházasság kötésük alkalmával nem vettek reverzálíst a róm. kath. egyház javára más vallású házastársuktól. Ebben van eljárásának kegyetlen és sértő volta. Bünteti tehát nemcsak a reverzális adást, hanem a reverzálisvétel elmulasztását is. Ezt a különbséget világosan kell látnunk.

d) Ezt az egész közéletben érezhető áldatlan helyzetet az 1894. évi 32. t.-c., a reverzális törvény idézte fel. Bármily kilátástalan is a gondolat, mégis igaz, hogy a sok harcot és keserűséget ennek a törvénynek eltörlésével lehetne megszüntetni. Azon kell tehát munkálkodni, hogy e káros törvény helyett állítsassék vissza az 1868. évi 53. t.-c., amely kimondja, hogy a gyermekek nemük szerint követik szüleik vallását és ezzel egyenesen kizárja a lehetőséget annak, hogy a még meg sem született gyermekek lelke felett versengjenek a jegyesek és alkudozzanak, hadakozzanak az egyházak papjai. Amikor csak alkalmunk van arra, mutassunk rá határozottan, hogy a reverzális törvény szétrombolja a családok békéjét, atok a társadalom életében, egymással szembeállítja a felekezeteiket, rontja a nemzeti egységet, azért annak hatályon kívül helyezése egyetemes közérdek.

Mi magyar reformátusok szívesen keressük és az egyenrangúság testvéri közösségében a kölcsönös megbecsülés útján minden komoly keresztyén felekezettel meg is találjuk az együttműködés lehetőségeit közös keresztyén eszmények megvalósítására, közös bajok kivédésére, a lelkek építésének közös feladataira. Olyan szép, olyan jó, olyan boldogító volna közösen hordozni és munkálni a békésebb és boldogabb magyar jövődjét.

Ez az egyházi és nemzeti közéletre egyaránt kívánatos együttműködés, a felekezetek között való megértő, megbecsülő szeretet és béke azonban a reverzális törvény hatálytalanítása nélkül lehetetlen.

Mert amíg egyik felekezet elnyomási szándékkal van velünk szemben, amíg elfogultságból, helyzeti előnyből és hatalmi túltengésből életünkre tör, addig nekünk védekezni, az Istennek minden fegyverét felöltözni, addig az egyházunkat megkárosítókat szigorúan büntetni, addig a reánk bízott lelkeket oltalmazni és megtartásukért mindent elkövetni nemcsak jogunk, hanem halálosan komoly kötelességünk is.

Kolozsvár,

Kádár Géza,

A házasság alapjai.

A ma érvényben lévő házasságkötési rendszer mellett, amennyiben a házasulók az egyházi szolgálatot is igénybe veszik, világosan meglátszik a házasság hármass alapvonatkozása: a házasság emberi *életközösség*, jogilag megerősített *társadalmi közösség* és végül *hitközösség*. Annál teljesebb egy házasság, minél inkább érvényesül abban a természeti, a jogi és az egyházi tényezők valósága.

I.

Hogy a keresztyén embernek a másik nemen lévő keresztyén emberek közül éppen kit kell házastársul választania, Isten azáltal mutatja meg, hogy az egymásnak szánt különböző nemű keresztyén emberekben egymás iránti kizárólagos szerelmet ébreszt. Az a szerelem, amely a más nemen levők közül senki mászt nem akar ismerni, a házasság Istentől adott erkölcsi alapja. Mint keresztyén ember nem vehetem el házastársul azt, akivel hitközösségben élek ugyan, de aki iránt nem érzek kizárólagos szerelmet.

Az ember addig, amíg házaseletet nem él, nem él teljes emberi életet. Tudniillik az ember egymagában képtelen az emberi életnek egyik lényeges feladatát: az emberi nem szaporítását ellátni. Tulajdonképpen a teljes ember egy férfiúból és egy nőből áll, amint ők a házasságban együtt élnek. Azt sem szabad a házasság természeti vonatkozásában elfeledni, hogy Isten a különböző nemű emberek közötti házasságot az illető házastársak testi és lelki fegyelmzésének érdekében is rendelte.

A keresztyén ember Isten munkáját ismeri fel a *természet rendjében*, s az emberi természet házasságra vezető és a házasságban normális folyamatot nyerő indulatainak szabályozásában is. Éppen ezen a ponton van különbség a házasság református és római katolikus felfogása között. A római egyház ugyanis nem ismeri el, hogy a házasság, mint természeti életnyilvánulás is hozzátartozik Isten világrendjéhez, nevelő és fegyelmző munkájához.

II.

A házasság azonban természeti adott vonatkozásaiból bele kerül a szintén Istentől rendelt társadalmi *jogi rend* hálózatába is. Az ember természeténél fogva meg van romolva, s ha ennek a megromlott embernek a házaselete megmarad a tisztán természeti vonatkozások között s nem korlátozódik a társadalom, pontosabban az állam jogrendje által, akkor az ember gonosz természete miatt a férfi és nő társas viszonya végtelen sok egészségtelen kilengésre és katasztrófára ad okot. Azzal a ténnyel, hogy a mai államrend szerint a házasságra lépő em-

berpároknak az állam hivatalos képviselte előtt kell házasságkötési szándékukat törvényesíttetni, kifejezést nyer az a tény, hogy az ember rászorul a jog korlátozó és védelmező hatalmára. Kifejeződik ebben a tényben az is, hogy a házasság nemcsak vér- és test-, hanem vagyonsközösség is, s a házasságra lépő egyén többé nem rendelkezik teljes szabadsággal vagyona fölött. A házasság nem magán, hanem közösségi ügy. Azzal a ténnyel, hogy valakit élettársul választottam: a magam, a másik és a házasságból születendő összes ivadékok életét döntően meghatároztam. A házasság által megszüntem magánembernek lenni, s ha ez a tény bekövetkezett, s házasságom által élettársamnak s utódaimnak életét meghatároztam, nyilvánvalóan ajtót nyitottam arra, hogy az a közösség, jelenleg az állam, amelyik földi vonatkozásban végső fokon intézi az emberek sorsát, beleszólhasson házasságomba. Ezek a körülmények magyarázzák azt, hogy a református egyház elismeri az állam jogát a házasság megkötésének szabályozásában s a házastársi viszony megszilárdításában.

III.

Az ember azonban nemcsak természeti, közösségi, hanem *szellemi lény* is és lényege szerint elsősorban az; benne van ugyan a természetben és a társadalomban, de mindezek fölött hozzátartozik az Istenhez is, az Istennek is gyermeke. Isten gyermekének lenni pedig azt jelenti, hogy életünk minden döntő fordulójában és helyzetében helyet adunk Isten akaratának. A házasság mind természeti, mind jogi vonatkozásban annyira döntő eleme a keresztyén ember életének, hogy sem annak megkötéséből, sem egész lefolyásából nem zárhatja ki az élő Istent. Az igazi házasság a legteljesebb közösség két különbözőnemű ember között. Ennél fogva ez a közösség nem lehet valóságos, ha csak természeti, jogi és vagyoni vonatkozásban áll fenn és erősítetik meg. A keresztyén tanítás szerint két ember között legfontosabb a Krisztusban való lelki- vagy *hitviszony*. Amelyik házasság a legkedvezőbb testi és társadalmi viszonyok mellett ezzel a döntő viszonyal nem törődik, nem nevezhető keresztyén házasságnak.

Azért kell az egymást kizárólagosan szerető, az állami hatóság előtt polgári házasságot kötött házastársaknak egyházilag is megesküdniök, hogy ezzel kifejezzék Istenhez való tartozásukat s azt a tényt, hogy ők nemcsak testi és jogi, hanem lelki vonatkozásban is teljesen egyek.

Ebből pedig az következik, hogy az igazi házasság csakis az lehet, amelyben a házass-

ságra lépők ugyanazt a hitet vallják. Vegyesházasság esetében, különösen ha a hitben, életfelfogásban a házastársak között nagy különbség van, nincsen meg az a belső lelkiállapot, amely a keresztyén házasságnál elengedhetetlen. Az igazi házasságban életgyakorlat a közös imádkozás, bibliaolvasás és istentiszteletlátogatás, valamint a gyermekek komoly házi vallásos nevelése. Ezek a feltételek vegyesházasság esetén csakis az egyik vagy mindkét fél megalkuvása vagy nemtörődomsége mellett biztosíthatók.

IV.

A jó házasság egészséges testi és lelki emberek legbensőbb testi és lelki közössége, amelyet az ember természetének romlottsága miatt megerősít a polgári jogrend és Isten kegyelmének szintjére emel a házasságnak az egyházzal való élő kapcsolata.

Keresztyén szempontból tehát helyesnek tartunk minden olyan intézkedést, amely teljesebbé teszi a házasságnak ezeket a vonatkozásait. Helyesnek tartjuk az előzetes orvosi vizsgálatot, minden család- és csecsemővédő intézkedést. Minden olyan törvényt, amely gazdaságilag és társadalmilag a családot megerősíti, helyesnek tartjuk, ha a törvény nem engedélyezi olyan házasságok létrejöttét, amelyeknél előre látszik a testi, jogi és vallási feltételek teljes hiánya vagy alkalmatlansága. Az Isten törvénye azt kívánja, hogy azok, akik házasságra lépnek, minél több vonatkozásban álljanak ugyanazon életszínvonalon, éljenek ugyanolyan viszonylatban.

A mi gondolkodásunk az élet természeti és jogi vonatkozásait sem veszi ki Isten gondviselő munkájának és kegyelmének köréből, s a jó keresztyén házasság alapfeltételei között ezeket a vonatkozásokat sem tarthatjuk mellőzhetőeknek. Mindazáltal valljuk, hogy az igaz hitben s a kölcsönös szeretetben a keresztyén házastársak olyan erőt nyernek, amellyel a házasság más viszonyaiban mutatkozó nehézségeit le tudják győzni.

László Dezső.

Lelkészsözvegyek és lelkészárva otthona. Ilyen címen működik már évek óta Őrszentmiklóson a Szeretetház alapítvány gondoskodása folytán két intézet is, melyeknek vezetését f. évi szeptember 1-től kezdve az Orsz. Ref. Szeretetszövetség veszi át. A lelkészsözvegyek nyugdíjuk kétharmad része ellenében vétetnek fel, de a nyugdíj 90 Pengőn felüli része nem esik megosztás alá, hanem az özvegy rendelkezésére marad, így a legmagasabb ellátás díj 60 Pengő. Az árva otthonba, a Kálvintumba még föl nem vehető lelkészárva vétetnek fel havi 20 Pengő díj ellenében. Kíváncsok, hogy minden egyházmegye létesítsen a szegényebb lelkészárva részére ingyenes helyeket. — Jelenkezések és felvilágosítások a Szeretetszövetség központi irodájában: Budapest, XIV. Stefánia-út 29/a történekn.

KERESZTYÉN KRITIKA

Esküszegéssel — az esküvőre.

Újabban egyre nagyobb hullámokat ver fel a római katolikus egyház törekvése: a **vegyesházasság**-ra lépő református házaspároktól nemcsak reverzálist kérni, hanem őket át is téríteni a római katolikus egyházba.

Vannak öntudatlan, a velők történő eseményeket át nem gondoló reformátusok, akik minden további nélkül lemondanak arról, hogy bár a velők egynemen levő gyermekek kövessék vallásukat, sőt akik egy római katolikus követendő házasságért a református vallást is elhagyják.

Mi most ezt a kérdést tisztán erkölcsi szempontból, nem is az egyház, hanem a reverzálist adók vagy a házasság miatt kitérők **egyéni** életsikere szempontjából vizsgáljuk.

Mit tesz az, aki reverzálist ad vagy az egyházból nem meggyőződésből, hanem házasságért kitér? Tömören szólva: **esküt szeg.** Minden református nő és férfi a konfirmációban ünnepélyes esküvel fogadja meg, hogy a református egyháznak holtig hűséges tagja marad. Ezt az esküt pedig az élő Isten színe előtt teszi. Az előtt az Isten előtt, akinek a nevében a római katolikus egyház papja a házassági esküt tökébeveszi. Minden református, aki reverzállal köt házasságot, vagy egyházunkból való kitérés által jut a római katolikus templom oltára elé a szent esküre, esküszegéssel jutott oda. Az ilyen lelkek tegyék fel maguk előtt komolyan a kérdést, hogy kedves lehet-e Isten előtt az a házassági eskü, amelynek egy reki tett másik szent eskü megszegése volt az ára?

És azon is elmélkedjenek az ilyen lelkek, hogy mit ér az a házastárs, aki esküszegést kíván attól, akivel házasságra akar lépni. Hol van a méltányosság, a szeretetben való egyenlőség, a kölcsönös áldozathozatal a házasság megkötésekor, amikor az egyik jél nemcsak eltűri, hanem egyenesen megköveteli a másiktól az esküszegést? Ha a házasság elején már nincsen meg a házasság erkölcsi alapja, hogy fog az erőt adni később?

Ne mentegessük magunkat azzal, hogy nem vagyunk mélyen vallásosak, nem csinálunk nagy dolgot a konfirmáció fogadalom megszegéséből. Annál rosszabb. Hogy vesz el egy egyházházhoz hű, vakbuzgó római katolikus ember egy olyan reformátust, akinek csak üres szó az esküje? Hogy meri magát, vagyónát, gyermekeit rábízni egy esküszegőre, vagy egy olyan lélekre, akire nézve egészen közömbös a vallás? Hogy esküszöm a házasságkötéskor együtt azzal, akinek semmit sem számított élete legelső komoly szent esküje? Mi ad biztosítékot arra nézve, hogy a házassági esküt megtartja az, aki az én kedvemért olyan készségesen átleszi magát az egyház iránti hűségre kötelező eskün?

Gondolkozzék ezeken minden református. És olvassassa el e sorokat az olyan római katolikus menyasszonnyal és vőlegénnyel is, aki reformátustól reverzálist kér, vagy aki házasság miatt valakitőlünk let akar

téríteni. Tegye magáévá ezeket az egyén erkölcsét védelmező sorokat minden református olvasó s szerezzen azoknak érvényt a református társadalmi életben.

(A „Reformátusok Lapja”-ból.)

H I R E I N K

Kell-e új házassági törvény? Az országgyűlésen a legutóbbi vitában újra és újra szóba került egy új törvényjavaslat, mely részben el akarja törölni a polgári házasságról szóló törvényt. Eszerint azok a házasulók felek, akik bevett, vagy törvényesen elismert vallásfelekezethez tartoznak, ezentúl nem köthetnek polgári házasságot. A saját egyházuk egyházi házasságát az állam elismerné jogilag hatályosnak. Csak azok mehetnének a polgári anyakönyvvezetőhöz, eszerint a törvényjavaslat szerint, akiknek valami elismert és megjelölt akadály van arra, hogy egyházi házasságot kössenek. Ha vegyesvallásúak, akkor választhatnak, hogy melyik egyháznál kötik a házasságot. A megkötött házasságot az egyházaknak a javaslat szerint, rövid időn belül be kellene jelenteni az állami hatóságuk. Az egyház által megkötött házasságot a magyar állam mindaddig elismerné, amíg az egyház ki nem mondja, hogy az egyházi házasság felbomlik. Eszerint tehát volna elsőrendű és másodrendű házasságkötés. Egyik az egyházak előtt, másik a polgári hatóság előtt. Volnának válóperek a különböző egyházak előtt és volnának az állami bíróságok előtt. Ha valaki válni akarna, az az egyház volna illetékes perében, amelyik a házasságot megkötötte, még akkor is, ha később válását változtatja.

Ez volna a zavar, írja e tervvel kapcsolatban Ravasz László és Muraközy Gyula lapja, a „Református Élet.” — Ez volna a jogbizonytalanság. Ez volna a felekezetek közötti küzdelemnek újabb csatamezője. Ez volna újabb csapás azok számára, akik Isten szerint megtalálták szívük mélyén a házasság parancsát. A mostani polgári házassági törvény azért jött létre, mert az egyházak között ezt megelőzőleg annyi csata, harc, viszály volt, hogy a magyar családok kérdésében mindenekelőtt egyetlen kötelességünk van: küzdjünk azért, hogy a polgári házasság törvényének a reverzálisra vonatkozó része töröltessék. Amennyiben vegyes vallású hitvestársak kötnek szövetséget egymással, hordozzák el a következményét is annak, hogy különböző templomban találták meg lelkük békességét. A gyermekek kövessék nemük szerint a szülők vallását. Ne legyen keserű vita, lelki gyötrelm azon, hogy meg nem született gyermekek vallására alku-

doznak. Azok a házasságok rövidebb életűek, ahol ilyen harcok előzték meg a házastársi esküt. Az ilyen házasságokból kevesebb gyermek származik. Van sok reverzális adott hitves, aki éppen azért nem akar gyermekáldást, hogy tetteinek következményei ne vádolják őt. Az az orvosság, amit ajánlgatnak a fentemlített javaslatban, rosszabb a betegségnél, amint a latin példabeszéd tanítja. A magyar társadalom testéből azonban előbb utóbb ki kell húzni a reverzáliskérdés tuskáját. (MÉ.)

Az amerikai magyar református egyházkerület közgyűlése és az Amerikai Református Nőszövetség megalakulása. A magyar református egyházkerület Chicagóban tartotta meg ezévi közgyűlését a southsidei gyülekezet szép templomában. A gyűlés első mozzanataként beiktatták a chicagói új lelkészt, Dienes Barna volt homesteadi lelkészt, a magyar egyházkerület elnökét. Goebel dr. az angol evangélikus-református egyház elnöke prédikált és Takaró Géza dr. newyorki lelkész, egyházkerületi alelnök s egyben a keleti egyházmegye elnöke végezte a beiktatási szertartást. A gyülekezet eddigi lelkésze, a szervező titkári állásba távozott Balogh E. István utódjához, Kecskeméthy József kelet-chicagói lelkész, egyházkerületi titkár pedig a gyülekezethez intézett elkötelező beszédet. Az énekkart az ünnepen Dienes Barna elnök-lelkész felesége vezette. Az egyházkerületi közgyűlést megelőző istentiszteleten Takaró Géza dr. volt az igehirdető s a magyar nemzeti történelem ezévi eseményeire hivatkozva, vallásos öntudat és hitélet ébredését sürgette. Istentisztelet után Dienes Barna egyházkerületi elnök megnyitója következett. A közgyűlés két új egyházközséget vett fel a magyar egyházkerület kebelébe és pedig a Kovács Béla lelkész vezetésével működő coatesvillei egyházat és a Kozma Dezső vezetése alatt álló detroit-i új egyházat. Ezekkel együtt az egyházkerületet alkotó gyülekezetek száma ötvenre emelkedett. Dienes Barna elnöki jelentésében beszámolt a lassanként új életre ébredő amerikai magyar reformátusság nagyobb eseményeiről. Bridgeport-ban, Fairfield-ben és Kelet-Chicagóban egy-egy hatalmas új magyar templomot építenek és a többi gyülekezetben is folyik az egyház kiegészülése. Különösen értékeli az egyházkerület Tóth Sándor dr. magyar missziói titkár munkáját, amellyel öntudatukban erősíteni kívánják az ifjabb s korosabb egyháztagokat. Dienes elnök az amerikai protestánsok egyetemes kormányzótanácsában is helyet kapott.

A közgyűléssel egyidejűleg megalakult Chicagóban az Amerikai Magyar Nőszövetség is Takaró Gézáé és Ujlaki Ferencné vezetésével s nyomban programot is tűzött ki jótékony munkái számára. (MÉ.)

A Németbirodalom egyetlen magyar református gyülekezte, Oberwart-Felsőőr új lelkipásztorát, Fáber Kovács Gyulát beiktatta tisztségébe Zwernemann Gusztáv bécsi református püspök. Imádság után ő is a gyülekezetnek 42 éven át volt lelkipásztora, Bajosy Gyula ny. h. püspök és Schmidt János délburgenlandi esperes is

áldásukat adták a beiktatott lelkészre. Az új lelkipásztor beköszöntő igehirdetésében kijelentette: odahagyta szülőföldjét, rokon-ságát, hogy ennek az ősrégi magyar gyüle-kezetnek tagjai anyanyelvükön hallhassák Isten ígését, amikor a birodalom élethalál-harcát vívja, mindenkinek áldozatot kell hoznia, amikor a vigasztalásra oly nagy szükség van, nem hagyhatja el a híveket.

Vladár Gábor nagy beszéde az egyház harmónikus egységéért. A budapesti evangélikus egyházmegye közgyűlésén, Kemény Lajos espereselnök, kormányfőtanácsos megkapó imája után, az egyházmegye felügyelő-elnöke, a nagytekintélyű vezető-jogász: Vladár Gábor dr. titkos tanácsos, az igazságügyminisztérium törvényszéki osztályának főnöke mondott igen érdekes megnyitót. Kifejtette: a közért való szolgálat nem jelentheti az egyéniség teljes megsemmisülését. Isten nem azért teremtette a természet kimeríthetetlen változatosságát, hogy kápráztató színpompája unalmas szürkeségbe, mennyei harmóniája üres egyhangúságba olvadjon bele. E szolgálat csupán azt jelenti, hogy az egyéniség ne akarjon az egész fölé kerekedni, ne akarja egyéni érdekeit az egésznek érdeke fölé helyezni s az egésszel szemben érvényesülni akár önzésből, akár sértett hiúságból, megbántásból vagy más indulatból. És nemcsak az egyesek állhatnak szembe a szolgálat követelményével, hanem csoportok is. Elszomorító jelenség, hogy gyülekezetekben pártok, csoportok alakulnak ki, szembehelyezkednek a többség választásával, a felsőbbség kijelölésével, majd nem fogadják el azt, aki választott, majd pártot ütnek amellett, aki közérdekből tisztából kimozdított. Szomorú jelenség, amikor nemzetiségi szempontokból irányított pártoskodás igyekszik megbontani az egyház egységét: éppen a budapesti egyházmegyében jelentkeznek ily elszomorító tünetek. Pedig akik ilyen szétbontást kezdeményeznek, vagy szítanak, elfelejtik a multat, a jelent és nem gondolnak a jövővel. Elfelejtik, hogy ugyanannak az egyháznak a keresztlő-medencéjéből merítették valamennyiük fejére a keresztvizet, elfelejtik, hogy egy kehelyből ittuk az Úrvacsora borát, — hogy egy iskolában tanulunk, egy templomba jártunk, egy oltár előtt esküdtünk, elhunyt szeretteink egy temetőben nyugosznak — s elfelejtik, hogy Bocskai, Bethlen és a Rákócziak valamennyiünk vallásszabadságáért küzdöttek, hogy a mult protestánsai sokszor véreztek, de mindig ugyanazon egy egyházért, a gályarabok és más martírjaink ugyanazért az egy egyházért szenvedtek, — egyházunk vezetéi, nagyjai, papjai, tanítói, tudósai ugyanazért az egy egyházért dolgoztak, nagy alapítók: egy Róth-Telegdi Johanna, egy Glosius Dániel és mások ugyanazért az egy-

házért tették alapítványait és a névtelen evangélikusok százezrei ugyanazért az egy egyházért áldozták filléreiket, arra építették hitüket, bizalmukat. Vagy talán inkább nem is „elfelejtik“, inkább felejtani szeretnék? Lehet-séges-e, hogy a négyszázéves közös sors, az ősektől átvett hagyományok, a multnak a jelenben is élő valósága egyik napról a másikra kialudjék az értelemből, a szívből és a lélekből? Rossz emlék-e csak egyházunk négyszázéves dicsőséges multja? De akik az egyház szétbontására törekszenek, nem látják a jelent sem: hogy a civilizáció közönyösséget árasztó szelleme egyrészt, másrészt pedig divatos szemléletek igyekeznek az egyházat önmagukba beolvasztani. Am sem az egyház, sem az ország alkotmánya sem ad módot arra, hogy valamely vallásfelekezet tagjai anyanyelvük szerint alkotva csoportokat, az egyházból való kiválás útján létesítsenek különálló egyházat: nincs olyan nemzetközi vonatkozású megállapodás vagy kötelezettségvállalás, amely alapul szolgálhatna arra, hogy nem magyar anyanyelvű magyar állampolgárok az országban közjogi jellegű korporációkat — márpedig ilyenek a bevett egyházak is — alakíthassanak... Nem magyar anyanyelvű hittestvéreink, négyszázéves egyházi közösségünkben soha nem panaszkodhattak, hogy nem tudták ólna megtalálni anyanyelvük és idegen eredetű kultúrájuk vallási és egyházi vonatkozású kielégítését, — mondotta Vladár Gábor.

Figyelemmel hallgatott és tetszéssel kísért elnöki megnyitó végén Vladár dr. köszöntötte a 75 éves Raffay Sándor dr. püspököt, majd Kemény esperes olvasta fel igen érdekes évi jelentését. Jól tudjuk — úgymond —, hogy bármi történjék a világban, a keresztyénség nélkülözhetetlen erőtenyező és építő rend marad. Kell tehát, hogy a keresztyénség s annak minden egyháza védelmezze magát, de egyúttal a lelkéért is kell dolgoznia. Minden gyülekezetünknek, tiszthordozónknak arra kell törekednie, hogy a szenvedő világ megfeleljék vigasztalását a tiszta hitben. — Számos belső ügyet tárgyalt a közgyűlés a továbbiakban. (MÉ.)

Gyülekezeti női munkásokat képző intézetet nyit meg f. évi szeptember 1-én Őrszentmiklóson a Szeretetszövetség a kezelésre átvett szociális misszió keretében. Jelentkezhetnek magukban "hivatást érő, 18—40 év közötti hajadon vagy özvegy nők. Havi ellátást díj 60 Pengő, melynek felét a Szeretetszövetség vállalja. A képzés két irányú: gyülekezeti evangélizáció végzésére és szeretetintézmények vezetésére képestítő tanfolyam. Ez utóbbi képestítésiüket a Szeretetszövetség a saját intézetben alkalmazza. Az elméleti tárgyakon kívül minden jelölt teljes háztartási (konyha, mosóda, kert, jószág-tartás, baromfitenyésztés stb.) kiképzésben részesül. A tanfolyam két éves. Jelentkezések a Szeretetszövetség központi irodájához (Budapest, XIV. Stefánia út 29/a) kül-

dendők, amely részletes felvilágosítókkal szolgál. A Szeretetszövetség célja ezt a tanfolyamot diakonissza-képzővé fejleszteni ki, amely kizárólag gyülekezeti női nők munkások képzését végezné. A Szeretetszövetség tárgyalásokat kezdett a Református Evangélizáció Barátai Társasága vezetésével a női képzőmunkába bekapcsolódás s Örszentmiklóson női evangélizációs telep létesítése iránt.

A cibakházi csodáról az amerikai magyar reformátusok lapjában olvastunk. Hogy itt valóban nagy magyar csodáról van szó, tanuskodják maga a hír eredetiben: „A nagy Széchenyi István szelleme úgy látszik, még nem halt ki egészen. — A szolnokmegyei Cibakházának nagybirtokosa azzal lepte meg a községet, hogy 2000 katasztrális holdas birtokát alapítvány formájában a községnek ajándékozta. Mivel a birtok értéke jóval meghaladja a kétmillió pengőt, ezáltal a község Magyarország leggazdagabb községévé vált!

A birtokot „örök bérletek” formájában fogják felparcellázni Cibakháza gazdái között és nincstelen napszámosai között felosztani. A tiszta jövedelemből tartoznak egy szegény-alapítványt létesíteni, egy szülészeti otthont, egy óvodát, egy Stefánia-házát, egy szegény-otthont, egy aggok házát, egy Kultur-házat és egy könyvtárat létesíteni.

Cibakháza tehát hamarosan nemcsak a leggazdagabb, hanem egyúttal a legkulturáltabb községe lesz az országnak.”

Kommentár ehhez alig szükséges. Legfeljebb egy kérdést hadd tegyünk fel. Vajon lesz-e követője a cibakházi nábobnak? Mert ez példamutatás a nagybirtok felé. Nem esztelen földosztásról kell beszélni mai, hanem a magyar föld méltányos rendezéséről. A cibakházi példa jó útmutatás a magyar földkérdés megoldása felé.

„Két nép szíve összedobbant” — ezzel a címmel közöl vezércikket az „Evangélikus Élet” című országos lap Farkas Zoltán lelkész tollából s abból az alkalomból, hogy Finnország és Magyarország együtt menetel a közös szovjet-ellenséggel szemben. „Isten akarata szerint való harc ez, mert valóban Isten ellenségei ellen folyik. A Szovjet egész rendszere, világnézeti és erkölcsi alapja evangélium-ellenes. Egyenesen az a célja, hogy szétrombolja és alapjaiból kiforgassa azt a világot, mely az evangéliumra épült. A Szovjettel határos összes európai nemzetek felvonták a harci lobogót a vöröshadsereg ellen. A vörös óriás azt gondolja, most jött el az egész európa bolsevizálásának ideje, de Isten meg fogja mutatni neki, hogy igenis eljött az ideje nem a szovjet-szörnyűségek árvizének, hanem ellenkezőleg, a vörös mocsár végleges lecsapolásának. Ebben a harcban lettünk mi fegyvertársai finn testvéreinknek. Őket fűti elrabolt területeiknek visszanyerése és sok-sok, a szovjet-uralom alatt élő testvérük felszabadítása is. Minket hitünk, hazánk, családi otthonunk védelme és tisztántartása a vörösmétely bacillusaitól. A két nemzet

szíve dobant tehát össze abban a két táviratban, amelyet a finn köztársaság elnöke és Magyarország kormányzója váltott egymással, Magyarország szovjet-ellenes hadbalépése alkalmával. Most már nemcsak a forró imádságok titkos kamrájában, de a valóságos harcok mezején is fegyvertársak vagyunk. Ha Isten velünk, kicsoda ellentünk?!” (MÉ.)

Theologiai igazgató, mint templomépítő munka. A harmadéve hazakerült Szlovákia fősomszedságában lévő Nagykázmér református kisközség, e kicsiny végvár omladozó magyar templomának újjáépítésére fogadalmat tettek a sárospataki diákok. Előbb a szükséges építkezési anyagra valót gyűjtötték össze: három éven át a legátusok lemondtak legációk jövedelmükről, hetenként egyszer a konviktusi ebéd húsfeltétjéről és ennek az árát is a nagykázméri templomra adták össze. Most végre elérkezett a megvalósítás ideje s a gyönyörű vakációs leckének a minap gyűrűköttek neki a sárospataki fiúk. Padányi-Gulyás Jenő építész-mérnök, orsz. képviselő ingyen készítette el az új templom tervét s ugyanígy ellenőrizi is a munkát, amelybe vakolat-hordó napszámosnak beállott maga a theologiai főiskola fiatal közigazgatója, Zsíros József dr. is. Harangi László lelkész-tanárral az élen a nagydiákok a kőköcskakat hordják a megfogadott kőművesek keze alá, Bertalan Imre főiskolai szénior a habarcs keverésében szorgoskodik. Minden remény megvan reá, hogy a nagykázméri végvár-templomban hamarosan újból felzendülhetnek a zsoltárok, az Istent dicsőítő énekek... Ime, Rákóczi földjének gyermekei így adnak példát az új magyarság új testvériségére. (MÉ.)

Ilyen intézkedéseket tett a gimnáziumi tanulók túlterhelése ellen a Református Egyetemes Konvent. Papp Ferenc dr. tanügyi főtanácsos, tiszántúli középiskolai felügyelő előterjesztése alapján a ref. egyház legfőbb igazgatószerve, az Egyetemes Konvent megállapította a túlterhelés okait. Ezek: a leventeoktatás mai rendje, a magas heti óraszám, a bő tananyag, a különféle magánórák, a vasuton való bejárás, a tanulók kenyérkereseti gondja, az ifjúsági egyesületek túltengése és a tankönyvek mai túlzott terjedelme. Ezért a konvent saját hatáskörében, önkormányzati jogainál fogva könnyíteni kíván a gimnáziumi tanulóifjúság terhein és a következőket rendelte el:

1. Megállapítandó a kötelező olvasmányok jegyzéke, amelynél többet kötelező olvasmányként követelni nem lehet.
2. Megállapítandó a könyv nélküli tanulandó magyar költemények jegyzéke. E jegyzékbe fel nem vett költeményeken kívül más költeményt könyv nélküli megkivánni nem lehet és e két pontban meghatározott anyagnál többet érettségi vizsgálaton sem lehet kivánni.
3. A könyv nélküli tanulásra szánt idegen-nyelvi: latin, német, francia, angol, olasz szövegek jegyzékét is pontosan meg kell határozni.
4. Mennyiségtanból házfeladatul az I—IV. osztályban két példa adható, az V—VIII.

osztályban általában egy, csak egészen könnyű tananyagból, amikor a műveletek begyakorlásáról van szó csupán, akkor adható kettő. 5. Földrajzi vázlatok készítése, továbbá rajzfeladatok a természetismereti tárgyakból, rajzból és kézimunkából házi feladatként nem adhatók. 6. Házi írásbeli dolgozat olyan tárgyból, amelyből a tanterv és útasítás írásbeli dolgozatot nem ír elő, ugyancsak nem adható. 7. Rendkívüli tárgy hat tanítási órára nem oszt-ható be. 8. Az ifjúsági egyesületnek csak önkéntes belépés folytán lehet tagja a tanuló. 9. Az idegen, mind az élő, mind a holt nyelvek lehetőleg csoportokban tanítandók a nagyobb létszámú osztályokban. 10. A történelem III. osztályú anyagánál a szaktanárok közös megbeszélés alapján, évelején állapítsák meg a történeti összefüggés megértésére elsősorban fontos részeket, a kevésbé fontosak áthidalás-szerűen tanítandók. 11. Ugyanezen eljárást kövessék a földrajz szaktanárai a II. osztály anyagául s ahol szükséges, a természetrajznál is. 12. A német olvasmányok az olvasókönyv alapján úgy állítandók össze, hogy a szókincs egy-egy évre arányos és fokozatos legyen. 13. Szükségesnek látná az Egyetemes Konvent, hogy minden intézetben megtörténjen a növendékek orvosi vizsgálata, mert a kellő időben felfedezett betegség, fogyatkozás megszüntetheti a növendék túlterhelését. 14. Az érettségi vizsgálatok útasításainak új, tantervhez alkalmazott átdolgozástól a felsőosztályok számára több körülmény kedvező befolyását várja, ugyanis az érettségi vizsgálatra való készülést, anyagában és terjedelmében az érettségi vizsgálatot vezetőnek egyéni felfogása sokszor teszi bizonytalanná és ezáltal túlzottá, vonatkozik ez különösen a magyar és német nyelvre. 15. Az iskolai felügyelők és szakfelügyelők figyelmét felhívja az anyag megfelelő kiválogatására. 16. A tanári testületnek különös gondja legyen arra, hogy a szülőket a gyermekek munkabírásáról tájékoztassák: alapja lehet ez a helyes kiválogatásnak és a túlzott iskolán kívüli elfoglaltság megakadályozásának. 17. Az intézetek tegyenek jelentést, milyen eljárással próbálkoztak az elmúlt tanévben a túlterhelés csökkentésén. 18. Az Egyetemes Konvent — határozatát tájékoztatás céljából a vallás- és közoktatásügyi miniszter elé terjeszti. (MÉ.)

Két népfőiskola működik az evangélikus egyházban. A népfőiskolai munkákat kezdeményező evangélikusság körében már két népfőiskolád nyernek faluvezető kiképzést a gazdálaijak. A nagytarcsai népfőiskola elsőrendű felszereléssel, a népnevelési célnak megfelelő műhelyekkel és gazdasággal várja a falusi ifjúságot. A másik népfőiskola Orosházán van. A kettő együtt egyszerre hatvan ifjú befogadására képes. Az új tanfolyamokra augusztus hóban kell jelentkezni a népfőiskolák igazgatóinál: Orosháza, Zöldfa-utca 7. és Nagytarcsa, Pest-megye. A fiú népfőiskolák befejező-

dése után leányok számára is lesz tanfolyam. Ezekre Diakonisszaanyaház, Győr, Petőfi-tér 2. vagy Diakonisszaanyaház, Budapest, Hidegkúti-út 123/a címen kell jelentkezni. (MÉ.)

A „félvérek”-ről cikkezik a „Református Élet” legújabb számában, az országgyűlésen most tárgyalás alatt lévő törvényjavaslattal kapcsolatosan. Főképp fajvédelmi szempontból bírálja a javaslatot. A törvényjavaslat — úgy mond — csak azt a félvért tekinti keresztyénnek, aki nemcsak maga, hanem akinek fajilag zsidó származású szülője is már keresztyén vallásban született. Köztudomású, hogy ez a félvéreknek csupán elenyészően csekély töredéke áll. Mi lesz a többivel? Ez a többi, a túlnyomó többség, e javaslat szerint kizárólag zsidóval köthet házasságot. Ez esetben azonban — ugyanezen javaslat szerint — akkortól fogva ő maga is zsidónak fog minősülni. (A javaslat ezt a jogvesztést ugyan csupán a házasság szempontjából is kivételezett félvérekre kívánja megállapítani, ebből azonban értelem-szerűen következik, hogy ez áll a többi félvérre is.) Gyakorlatilag ez tehát annyit jelent, hogy az ilyen félvér (hangsúlyozzuk: a túlnyomó többség) egyáltalában nem léphet házasságra, illetve csak zsidóval léphet, keresztyén minőségének elvesztése árán. A félvérek házasságkötési jogának ilyen korlátozása semmiképpen sem szolgálja a fajvédelem érdekét. Ellenkezőleg, csak a zsidóság szaporodását eredményezi, vagy „legjobb esetben” az erkölcstelen, házasságon kívüli nemi élet elterjedését. Világos, ha egy félvér szinkeresztyénnel köt házasságot, gyermeke már háromnegyedrészen keresztyén lesz, akit még a legszigorubb fajvédelmi törvények (nürnbergi, stb.) is teljesjogú keresztyénnek tekintenek. Világos az is, hogy ez egyképpen áll minden félvérre, tekintet nélkül arra, hogy zsidó származású szülője is már keresztyénnek született-e, vagy sem. Ez a megkülönböztetés tehát fajvédelmi szempontból teljesen indokolatlan. E szempontból csak kétféle megoldás lehet következetes: vagy minden félvért ki kell zárni a keresztyén házasság lehetőségéből, vagy valamennyiüknek meg kell adni — az 1939: IV. tc. egyéb feltételeinek fennforgása esetén — ezt a lehetőséget. A javaslatban mutatkozó felemás megoldás a fajvédelem szempontjából is ellentmondó. Kizár a keresztyén házasság lehetőségéből olyan valódi félvéreket, akikben kétségtelenül csupán ötven százalék zsidó vér van; viszont megadja ezt a lehetőséget olyanoknak, akiknek esetleg mindkét szülője százszázalékosan zsidó származású, de akiknek családja már régebben kitérvén, keresztyénnek számít. (MÉ.)

Somogyi magyarok — beregi testvéreikért. Meghatóan szép magyar cselekedetről számol be az Országos Református Lelkészegyesület lapja. Egy kicsiny, négyszáz lelket számláló somogyi református egy-

ház, a somogyjádi lelkipásztorának, Izsák Aladárnak buzdítására akkora összeget adakozott, hogy abból a beregmezei Jánd község több nagycsaládú nincstelenjét, összesen 95 hozzátartozóval Somogyjádra lehetett áttelepiteni. A kormánytól csupán az ingyenes oda szállítást kérték. „Gondoskodtunk — írja Izsák lelkész — meleg és kényelmes otthonukról, fájukról, kenyertükről, egyéb élelműkről s a lehelő és szükséges munkalkalmakról is. A betelepítettekkel a már 425-re leapadt somogyjádi gyülekezeti lélekszám 520-ra, a református tankötelesek létszáma egyszerre 54 re szökkent fel. Egykét év múlva még egy, körülbelül félekkora beköltöztetést próbálunk lateni segítségével megvalósítani, szintén csak a magunk erejével s akkor elérjük anyaszentegyházunk kétszáz évvel ezelőtti, egész életében legmagasabb lélekszámát. Mert a többi dunántúli egyház is aggasztó módon lesorvadt, elnéptelenedett s mert a Dunántúl jövője attól függ, hogy az üres porták, a kihalt utcák, a kongó templomok és iskolák újra benépesednek-e, ezért közlöm mindezt nyílt levélben. Sem én nem vagyok talentumosabb, mint a többi lelkészek — így szól tovább megkapóan egyszerű, csöndes nyilatkozatában a somogyjádi tiszteletes — sem a gyülekezetem nem kiválóbb, mint a többi gyülekezetek, laten pedig egyaránt árasztja kegyelmét dicsősége munkálására, tehát mindenütt jóreménységgel követhető a somogyjádi példa. Nem zárhatom levelelem anélkül, hogy hálás köszönetet ne mondjak Vass Elek dr. telepítési igazgató úruak jóakarataért és előzékenységéért, amellyel nemzeti szempontból is fontos tervünket sikerrel megoldásra jutni segítette.” (MÉ.)

Kapi Béla evangélikus püspök a Nemzeti Repülőalapért. A *Magyar Értesítő* jelenti Győről, hogy Kapi Béla dr. püspök, titkos tanácsos felhívta a dunántúli evangélikus egyházkerület valamennyi lelkészét és tanítóját a „Horthy Miklós Nemzeti Repülőalap” támogatására. Bizalommal kérem — szól a püspök — iskoláink vezetőit, hogy ha ez még nem történt meg, a tanulók között erre az alapra önkéntes adományokat gyűjtsenek. A mögöttünk alázúgott történelmi évek s a nagy erőfeszítést követelő mostani idők is meggyőzték arról, hogy nemzeti hadseregünk ereje, felkészültsége, lelkülete és nemzetünk tagjaival való lelki közössége nélkülözhetetlen feltétele jövődönknek. Nemzetnevelési szempontból is fontosnak ítélem, hogy a tanulóifjúság ebbe a nemzeti mozgalomba teljes erejével bekapcsolódjék. Éppen ezért az iskolai gyűjtéshez az engedélyt megadom, annak erkölcsi és anyagi támogatását bizalommal kérem s egyszersmind közlöm, hogy a népiskolákban összegyűjtött adományok az illetékes egyházmegyei pénztárba a legelsőlegesen befizetendők. (MÉ.)

Keresztes-Fischer Ferencné beszéde a magyar egyetértésről a szovátai templomünnepen. Szovátafüzdön, az ott létesítendő közös protestáns templom javára a belügyminiszter feleségének, vitéz Keresztes-Fischer Ferencnének védnökségével csütörtökön „Székely-estet” rendezett Csekme Ádám erdélyi református

lelkész, mint a „Paróchia” című lap szerkesztője és Árokháty Béla budapesti vallásnár, az ismert művészember. Megnyitót az ünnepen vitéz Keresztes-Fischer Ferencné dr.-né mondott. Magyar szívvvel köszöntöm az erdélyieket, akik annyi idő után megint felszabadult magyar lélekkel énekelhetnek magyar nótákat, járnak magyar táncokat és vonulnak szabadon magyar zászló alatt. Ugyanakkor üdvözölte a jelenlévő anyaországiakat, de felhívta őket: lássák meg a szegénységet, a székely falvak hétköznapijait is. A mi feladatunk itten az, hogy ezt a hazát ne csak ünnepnapjain, hanem hétköznapijaiban is szeressük és szolgáljuk, — mélységesen meghatottan folytatta Keresztes-Fischer né — a szereplő székelyek művészi áldozatkészséggel úgy jöttek el ide nemesen szórakoztatni, hogy előbb betakarították az ideit, minden eddiginél drágább termést. Nekünk is be kell takarítanunk a magyar együttlét természetét azzal, hogy valláskülönbség nélkül segítsük egymást. Katholikus és román templomok mellé meg kell építenünk közös erőfeszítéssel a protestánsok templomát és ha ez egyetértéssel történik meg, akkor Magyarország csakugyan szebb jövőnek néz elibe. — Tapssal, éljenzéssel köszöntötte meg a miniszterné gondolatait hallgatósága, majd Csekme Ádám lelkész mondotta el, milyen boldogság és mennyi tanulság nekünk erdélyieknek „újra Magyarországon” lenni. Operaházunk kiváló székely művésze, Koréh Endre ősi erdélyi dallamokat szólataltatott meg, kivételes gyönyörűséget keltve, melyet Árokháty Béla kísért zongorán. — Szentgerice ötven tagú „gyöngyöshokrétája” népi sajátos, keresetlen táncából mutatott be, nótákat, jeleneteket, mókákat adott elő és a közönség ünnepelte a jókedélyű székelyeket. Gergely István budapesti-józsefvárosi református főgondnok, kereskedelmi főtanácsos zárószavaival végződött a műsor, amelynek olyan sikere volt, hogy vasárnap délután egyes részeket megismételnek belőle, ugyancsak a szovátai templom javára. — Itt írjuk meg, hogy az ünnepély előtt a szentgericeiek felvonultak a miniszterné lakása elé és itt nevükben Csekme lelkész köszöntötte a templom-ünnep illusztris előadóját. (MÉ.)

A vegyesházasságok ügyének rendezése a református és evangélikus egyházi alkalmazottak között. Ámbár elvileg mindkét protestáns egyház egyetértőleg azt az álláspontot foglalta el, hogy a másik egyház papjától nem kér reverzálást, mégis elsősorban a javadalmas egyházi tisztviselők házasságkötésére vonatkozó törvények alkalmazása gyakorlati problémákat vetett fel. Ezért a Protestáns Közös Bizottság legutóbb az alábbi eljárásban állapodott meg, amit az illetékes egyházi felsőbb hatóságok fognak útasításszerűen közölni az összes egyházi közületekkel.

1. A javadalmas állásban levő egyházi tisztviselők (lelkészek, tanárok, tanítók, kántorok) házastársának vallására és gyermekeik vallási nevelésére vonatkozó egyházi törvények rendelkezésének visszaható ereje nincs. A most hatályban levő egyházi törvények hatálybalépését megelőző időben kötött házasság és az abból származó gyermekek vallása ügyében a házasságkötés idején hatályban volt egyházi törvény irányadó.

2. A két evangéliumi (református és evangélikus) egyház tagjai közötti vegyesházasság esetében az egy-

házi törvények vonatkozó rendelkezései a következő értelemben nyernek alkalmazást: 1. Mind a református, mind az evangélikus egyház törvénye megengedi, hogy javadalmas egyházi tisztviselő a másik evangéliumi egyház tagjával kössön házasságot. A két egyház egyikének szolgálatában álló javadalmas egyházi tisztviselő a másik egyházhoz tartozó házastársának az egyházi javadalmas tisztviselő vallására áttérését semmiféle egyházi hatóság vagy előljáró nem kívánhatja, sőt az áttérés szorgalmazásától maga a házastárs is tartózkodjék. 2. Mivel az előző pont szerint fennálló esetben a gyermekek vallására vonatkozó egyházi törvényes rendelkezésnek csak a házasságkötést megelőzően létesített törvényes megegyezéssel lehet eleget tenni, ilyen esetben az egyházi tisztviselővel házasságot kötő egyháztag egyháza a református egyházi törvény 1933. évi VI. tc. 46. §. b) pontja, illetőleg az evangélikus egyházi törvény VIII. cikk 175. §. 2. pontja szerinti egyházi büntetést nem alkalmaz. 3. Ha a két egyház egyikének javadalmas tisztviselője a másik egyház javadalmas tisztviselőjével köt házasságot, a gyermekek vallására vonatkozó megegyezésnek nincs helye és egyik egyház tisztviselőjét sem lehet felelősségre vonni azért, hogy nem az ő neméhez tartozó gyermekei nem az ő vallásában nevelkednek. 4. Ha a két egyház egyikének iskolájánál vagy intézeténél a másik egyházhoz tartozó tanár vagy tanító (óvónő) van alkalmazva, erre nézve az iskolát (intézetet) fenntartó egyház törvényének csak a házastársa vallására vonatkozó szabálya érvényesül, a házasságból származó gyermekeknek az iskolafenntartó egyház vallásában nevelését azonban nem lehet kívánni akkor sem, ha a másik házastárs az iskolafenntartó egyháznak tagja. 5. A két egyház egyikének iskolájánál, vagy intézeténél alkalmazott olyan tanár vagy tanító (óvónő), aki a másik egyháznak tagja, fegyelmi vétséget követ el, ha az iskolafenntartó egyházhoz tartozó jegyesével az őt alkalmazó egyház rovására köt megegyezést. 6. Ha e tájékoztatóban felsoroltakról különböző olyan eset merül fel, amelyben az egyházi törvények rendelkezéseinek alkalmazása kétségesnek látszik, a fegyelmi eljárás megindítása előtt kérdést kell intézni az illetékes egyházkerület elnökségéhez, amely a vitás kérdésben a törvény szellemében határoz. (MÉ.)

Kik a tagjai a Református Egyetemes Konvent bíróságainak? A református egyházi alkalmazottak felett legfelsőbb fokon tudvalevőleg az Egyetemes Konvent bírósága ítélkezik. Újjáalakult a konventi „rendes bíróság” és a „rendkívüli bíróság” is. Az előbbinek rendes tagjai: Farkas István, Medgyaszay Vince, Vásárhelyi János és Révész Imre püspökök és a főgondnoki, gondnoki és tanácsbírói karból: Boér Elek közig. bírósági tanácselnök, Farkasfalvi Farkas Géza földbirtokos, Kovács J. István lelkészfőjegyző, Puky Endre ny. közig. bírósági elnök, Sz. Kun Béla egyetemi tanár, Tasnápi Nagy András képviselőházi elnök, Teleki Arctur gróf földbirtokos, Teleki József gróf földbirtokos, Thury Kálmán ítélő-

táblai elnök, Vay László báró ny. államtitkár. A rendkívüli bíróságé, fentiek mellett: Janka Károly és Kiss Zsigmond esperesek és Szilassy Béla ny. államtitkár. (MÉ.)

Az intelligens ember hitbéli kételyei. (Gyöngyök Túröczy Zoltán püspök missziói előadásaiból.) „Vagy — vagy!” ezzel a címmel jelentek meg Túröczy Zoltán püspöknek az Országos Luther Szövetség által az idei nagyhéten a férfi-intelligencia részére tartott evangélizációs előadásai. Magyar keresztyénségünk egyik legmélyebb evangélizátora többi közt ezt mondta: Nagyon ritka az az eset, amikor a vitát azért kerülöd, mert eljutottál a bölcsességnek oly fokára, amelyen már sem vársz a vitától — az igazság javára. Krisztus sohasem vitatkozik, egyszerűen kijelent. A hitre nem értelmi úton jutunk el. Nem tudsz hinni? Nem akarsz!... Hagyjuk tehát szó nélkül a hibás álláspontot? Dehogy! Csak azt lássuk meg világosan, hogy a meggyőzés nem a mi dolgunk. Istennek nincs szüksége a mi védelmünkre, csupán a bizonyágtételünkre... Isten megismerésének radikálisan kizáró akadálya a bűn, csak „akiknek szívük tiszta”, azok láthatják meg Őt. A spekuláció veleszületett betegség, hogy sohasem tud megelégedni részismerettel; teljességet akar, ez pedig Istenről lehetetlen. Őskisértés, hogy az eget akarja elérni az ember, Istenné akar lenni és nem maga lesz Istenné, hanem az Istent teszi emberré. Fel akarja emelni a földet az éghez és az eget alacsonyítja le a földhöz. A kispekulált Isten — nagyított és retusált ember. Csodálatos-e, hogy az efajta Isten mindig szolgálja az embernek, megvénhedt, vajszívú, „leegyszerűsített”, Isten, „akit legközelebb érziünk magunkhoz a természet ölen.” Elfelejtjük: a természetből megszerzhető istenismeret csak a kárhozatra elég, az üdvösségre nem. Istent csak kijelentéséből, a Bibliából lehet megismerni. És az Isten igéje lámpás, nem autoreflektor; nem kilométerekre mutatja meg az utat, csak a következő lépést. Mert nem jövőmondó álmoskönyv ez, hanem a Napiparancsok Könyve. Mit csinál hitbéli kételyeiddel? Ne ess kétségbe miattuk. Ha ellent tud állani fa a viharak, csak erősebb lesz a gyökere tőle. Inkább vagyok gyermek az Ő udvarában, mint király az állatok között. (MÉ.)

Templom-rádiót állítanak a tanyákon. A református tanyaszolgálat az alföldi tanyák között már is több templom-rádiót helyezett el, így Sarkadon, Kecskeméten, Békésen. Önkéntes adakozásokból akkora összeg gyűlt egybe, hogy újabb rádiókat állíthatnak fel rövidesen. Egy névtelen debreceni adakozó egymaga ajándékozott külön ilyen rádióvetőt, több mint száz református újságolvasó pedig arra vállalkozott, hogy rendszeresen ellát református újságokkal egy-egy tanyai családot. Farkas István tiszáninneri püspök védnöksége és Gesztelyi-Nagy László orsz. képviselő, mezőgazdasági kamarai igazgató irányítása mellett az általánosan megindított tanyaszolgálat sokszáz tanyai családot kapcsol be a közvetlen és aktív református egyházi életbe. (MÉ.)

Szerkesztésért felel: DR. TAVASZY SÁNDOR.

Felelős kiadó: BEKESS KÁROLY.

Nyomatott a Jordáky-nyomdában Kolozsvár, Hitler-tér 13.

Felelős vezető: Jordáky Lajos.